

ПЕРЕТИН ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ ЧЕРЕЗ КОНТРОЛЬНІ ПУНКТИ В'ЇЗДУ-ВИЇЗДУ

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ

Травень 2018

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
	КОРОТКИЙ ОГЛЯД	3
1	ДЕМОГРАФІЯ РЕСПОНДЕНТІВ	4
2	МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ	5
3	ПРИЧИНИ, ЧАСТОТА ТА ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕТИНУ	6
4	ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ	9
5	НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕТИНУ	11

ВСТУП

Цей звіт містить інформацію, зібрану протягом травня Благодійним Фондом «Право на захист» в рамках опитування на п'яти контрольних пунктах в'їзду-виїзду (КПВВ) на неконтрольованій території (НКУУТ), що регулярно проводиться з червня 2017 року. КПВВ розташовані у Донецькій («Майорське», «Мар'їнка», «Гнутове» та «Новотроїцьке») та Луганській («Станиця Луганська») областях.

Опитування є частиною моніторингу порушення прав населення, що постраждало від конфлікту, та проводиться у рамках проекту «Адвокація, захист та правова допомога внутрішньо переміщеним особам України», що реалізується БФ «Право на захист» за підтримки Агентства ООН у справах біженців (UNHCR). Мета опитування – вивчити причини та

проблеми осіб, які подорожують між НКУУТ і територіями, контрольованими Урядом України (КУУТ), а також умови та ризики, пов'язані з перетином лінії зіткнення через КПВВ. Важливо зазначити, що результати опитування не можуть бути екстрапольовані на всіх, хто перетинає лінію зіткнення, але допомагають виявляти потреби, прогалини й тенденції, а також забезпечувати доказову базу для адвокаційної діяльності.

Методологія збору даних була однаковою на всіх КПВВ. Представники БФ «Право на захист» опитували цивільних осіб на КПВВ у пішохідній та автомобільній чергах до або з КУУТ. Опитування проводилось анонімно та на добровільних засадах. Усі опитані особи були проінформовані щодо мети опитування.

В основу звіту покладено дані, зібрані з 2 по 30 травня 2018 року протягом 43 візитів на п'ять КПВВ. Цей звітний період відзначився більш інтенсивними обстрілами поблизу лінії зіткнення, початком зовнішнього незалежного оцінювання (іспити для вступу до вищих навчальних закладів) та потеплінням.

КОРОТКИЙ ОГЛЯД

КПВВ «Станиця Луганська»

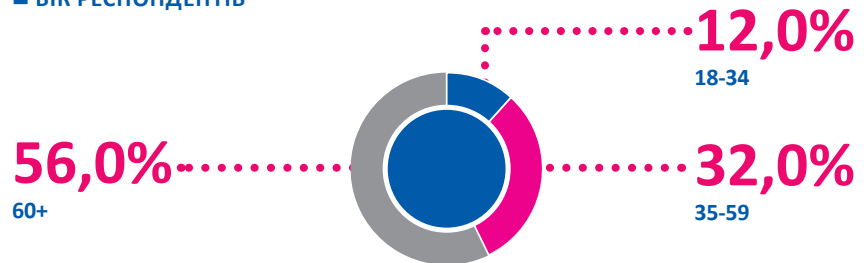
- Загальна кількість респондентів поступово зростає, що співвідноситься зі збільшенням кількості перетинів лінії зіткнення протягом теплої пори року. Співвідношення респондентів за статтю та віком залишаються доволі сталими протягом всіх етапів опитування.
- Так само, як і в квітні, мешканці КУУТ мали значно менше причин подорожувати через лінію зіткнення, ніж мешканці НКУУТ, яким потрібно розв'язувати проблеми, пов'язані з державними, правовими та банківськими послугами, користування якими неможливе або обмежене на НКУУТ. Співвідношення за причинами перетину залишається відносно стабільним.
- В середньому, респонденти, які вже перетинали лінію зіткнення в травні, витрачали від 2 до 3 годин на проходження всіх блокпостів. Більше часу знадобилося на проходження блокпостів НКУУТ на всіх КПВВ, окрім «Станиці Луганської».
- У порівнянні з попереднім звітним періодом, спостерігалися значні зміни у рівні занепокоєності. Внаслідок посилення обстрілів, рівень тривожності щодо обстрілів збільшився на КПВВ «Гнутове» та «Майорське». Умови очікування також турбували людей у зв'язку з підвищенням температури повітря.

1 ДЕМОГРАФІЯ РЕСПОНДЕНТІВ

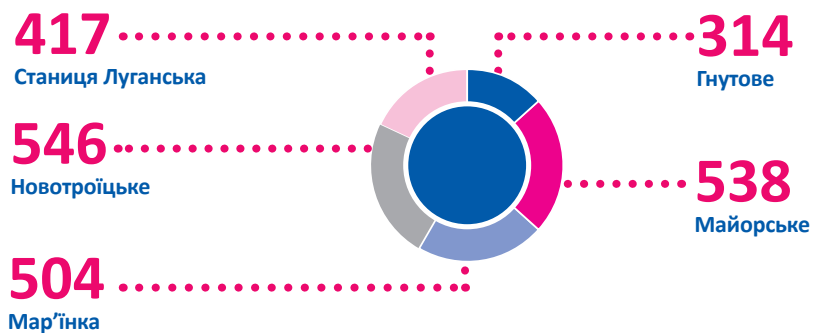
Протягом звітного періоду, монітори БФ «Право на захист» опитали **2,319** осіб, які перетинали лінію зіткнення, що на **140** осіб більше ніж у квітні. **49.4%** з них прямували на НКУУТ, **50.6%** на КУУТ.

Більшість опитаних (**65.2%**) були жіночої статі, **34.8%** становили особи чоловічої статі. **5.8%** від усіх респондентів подорожували з неповнолітніми. Особи похилого віку становлять найбільшу вікову групу (**56%** від усіх респондентів), що найімовірніше пов'язано з вимогами українського законодавства щодо отримання пенсій та соціальних виплат особами, які зареєстровані на НКУУТ. Співвідношення респондентів за статтю та віком залишаються доволі схожими протягом усього часу проведення опитування.

■ ВІК РЕСПОНДЕНТІВ

■ КІЛЬКІСТЬ РЕСПОНДЕНТІВ

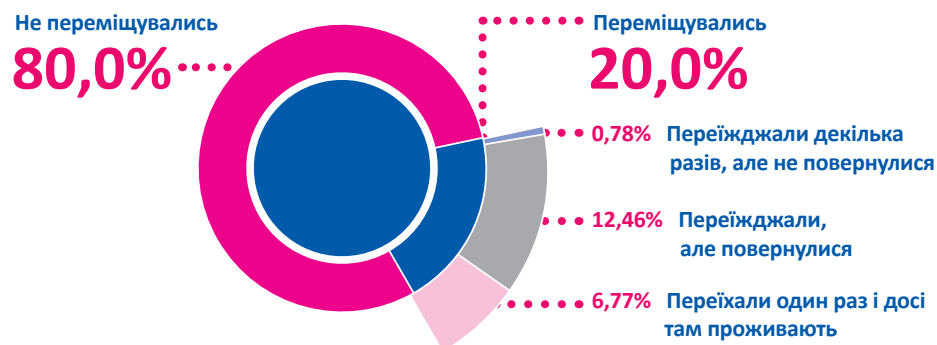
КПВВ «Новотроїцьке»

2 МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ

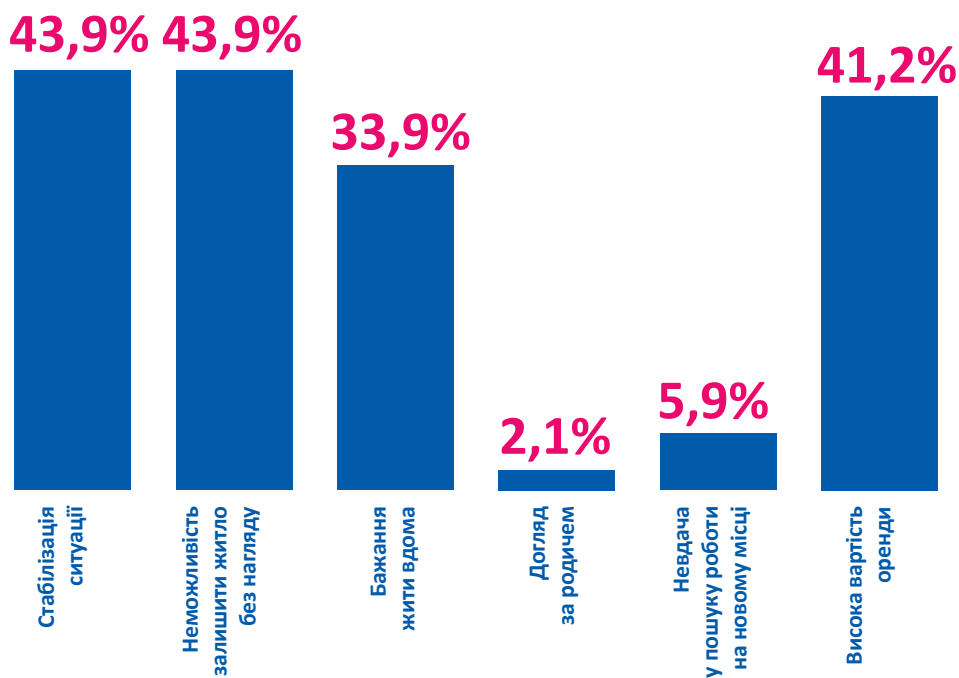
95% респондентів зазначили, що проживали на НКУУТ до початку конфлікту. На момент проведення опитування 88.6% усіх респондентів постійно проживали на НКУУТ. Згідно з цими показниками, мешканці КУУТ мають набагато менше причин перетинати лінію зіткнення у порівнянні з мешканцями НКУУТ. Порівняння з минулими місяцями демонструє сталість цього тренду. 80% від усіх респондентів зазначили, що не змінювали місце свого проживання через конфлікт на Сході України. Серед 20% респондентів, які змінювали місце свого проживання принаймні один раз, більше половини (12.5% від усіх респондентів) повернулися до свого постійного місця проживання¹.

Найбільш поширеними причинами для повернення особи, які повернулися до постійного місця проживання, назвали неможливість залишити житло без нагляду (43.9%), стабілізацію ситуації (43.9%), високу вартість оренди (41.2%) та бажання проживати вдома (33.9%). Не зважаючи на значну різницю в показниках у порівнянні з попереднім періодом (наприклад, 41.2% осіб, опитаних у травні пояснили своє рішення недоступно високою вартістю оренди, тоді як у квітні такий варіант обрали лише 18.7%), це не відображає змін у причинах повернення, оскільки опитуванням не передбачено збір інформації про те, коли саме особа змінила місце проживання.

■ ПЕРЕМІЩЕННЯ

■ ПРИЧИНИ ПОВЕРНЕННЯ²

¹ Важливо зазначити, що результати опитування не охоплюють внутрішньо переміщених осіб та мешканців НКУУТ, які не подорожують через лінію зіткнення.

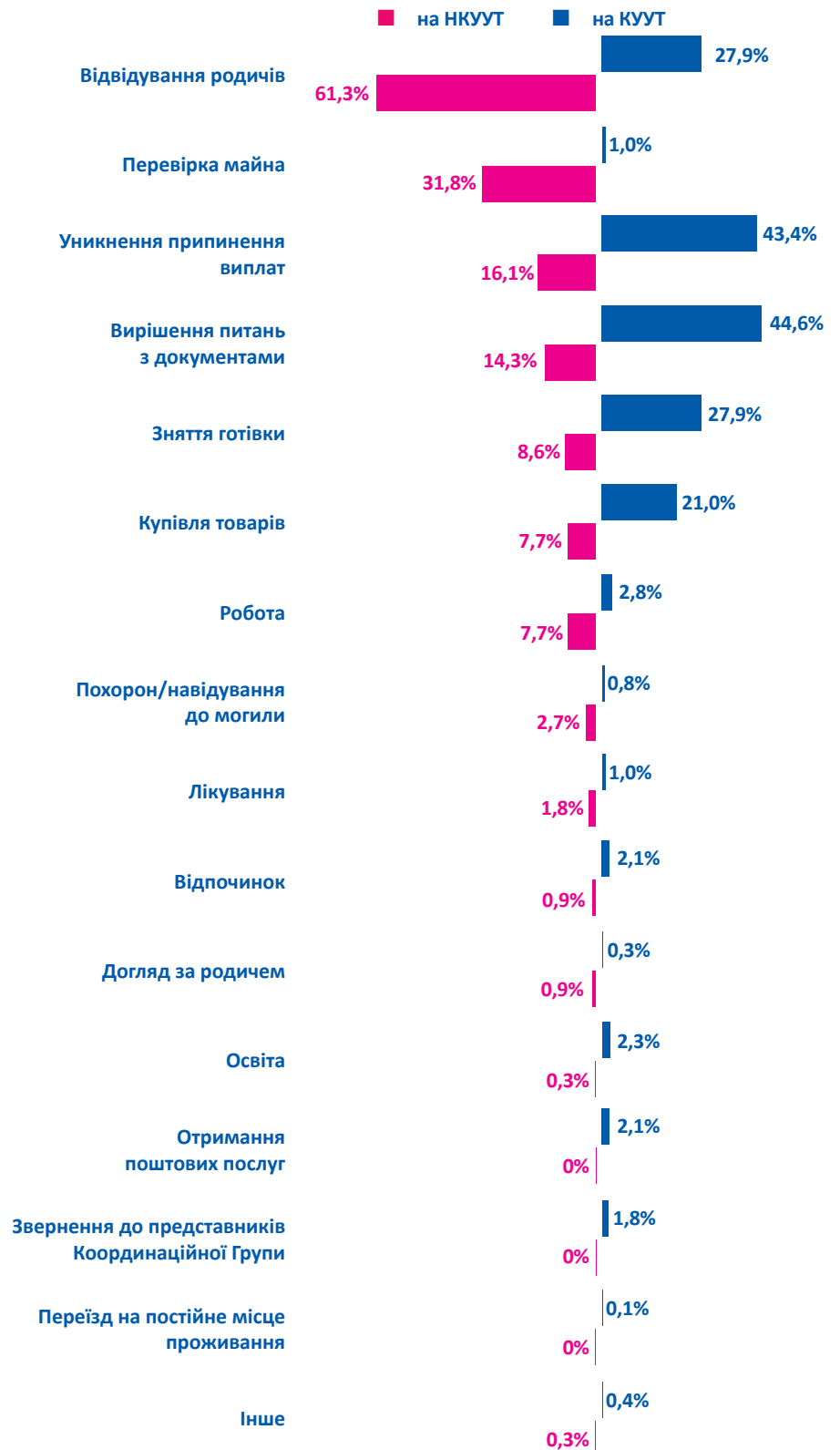
² Респонденти могли обрати декілька причин.

3 ПРИЧИНИ, ЧАСТОТА ТА ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕТИНУ

Лише 14,5% від усіх респондентів зазначили НКУУТ пунктом призначення своєї подорожі. Причини подорожей у напрямку КУУТ та НКУУТ суттєво відрізняються. Найбільш поширеними причинами для відвідування КУУТ були вирішення питань із документами, уникнення припинення виплат унаслідок перевищення 60-денного терміну відсутності на КУУТ, зняття готівки та навідування родичів, у той час як на НКУУТ найчастіше подорожували аби відвідати родичів та перевірити майно³. Співвідношення причин перетину залишається відносно стабільним.

Серед інших причин перетину респонденти зазначали оформлення перепустки для перетину лінії зіткнення та проходження зовнішнього незалежного оцінювання для отримання вищої освіти.

■ ПРИЧИНИ ПЕРЕТИНУ

³ Респонденти могли обрати декілька причин.

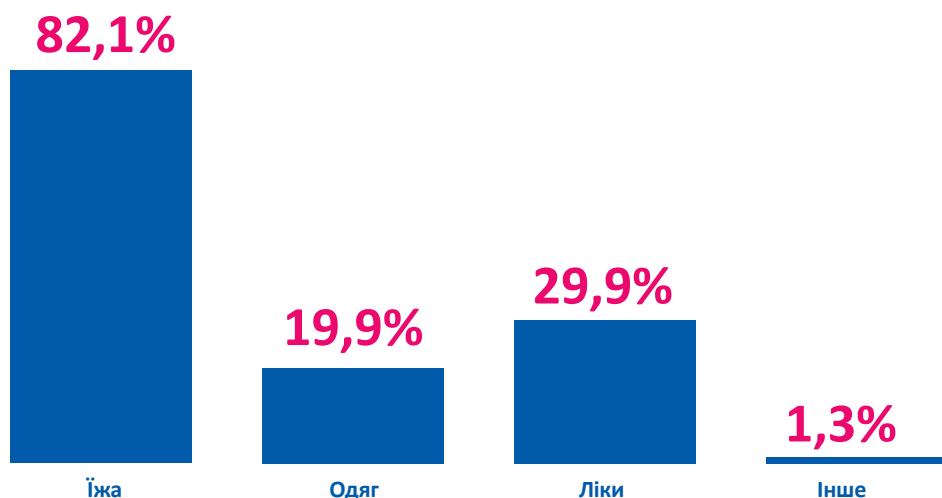
⁴ Відсоток розраховувався відповідно до кількості осіб, які зазначили КУУТ або НКУУТ пунктом призначення їхньої подорожі.

19.1% від усіх респондентів зазначили, що перетинали лінію зіткнення для того, щоби здійснити купівлю товарів. 94.1% з них подорожували на КУУТ. Співвідношення товарів, які купували респонденти, залишається відносно стабільним, продукти харчування залишаються найбільш затребуваним товаром.

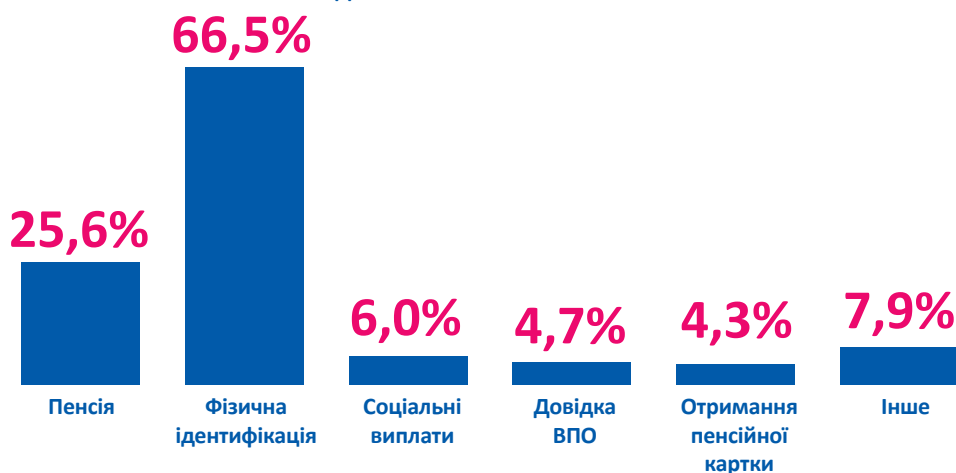
Потреба пройти фізичну ідентифікацію (66.5% респондентів, що перетинають лінію зіткнення для розв'язання проблем з документами) та питання щодо пенсії (25.6%) залишаються найбільш поширеними проблемами із документами. Серед інших причин респонденти переважно називали подачу документів для отримання внутрішнього або закордонного паспорту та отримання довідок про народження або смерть.

Здебільшого респонденти (60.9%) перетинають лінію зіткнення приблизно раз на квартал. Зважаючи на розподіл за віком, таке співвідношення швидше за все пов'язане з вимогами українського законодавства щодо отримання пенсій та соціальних пільг особами, які зареєстровані на НКУУТ, такими, як перевірка фактичного місця проживання та фізична ідентифікація в «Ощадбанку». Варто зазначити, що загальна частка респондентів, які перетинають лінію зіткнення раз у квартал знизилася на 8.6%.

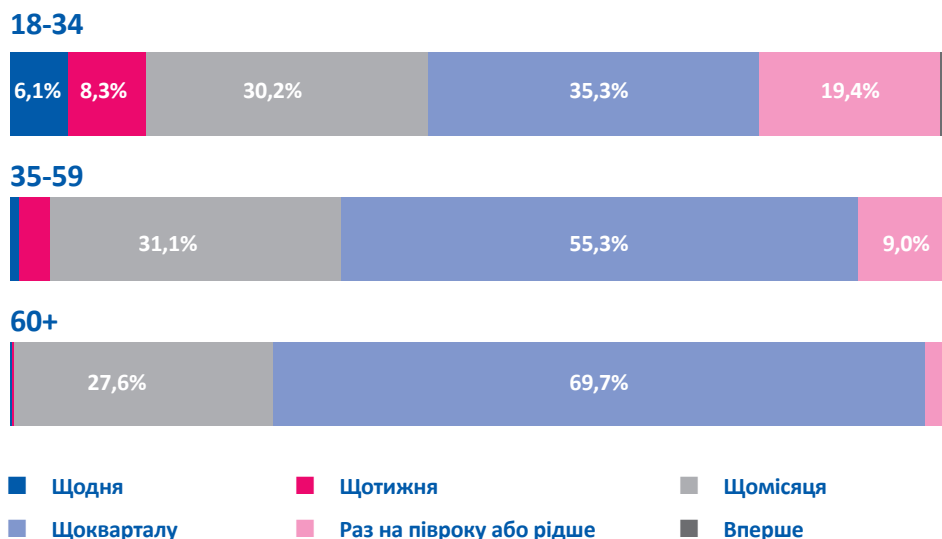
■ ТОВАРИ, ЯКІ КУПУЮТЬ

■ ТИПИ ПИТАНЬ СТОСОВНО ДОКУМЕНТІВ

■ ЧАСТОТА ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

19.1% від усіх опитаних осіб зазначили, що вже перетинали лінії зіткнення раніше протягом цього звітного періоду. Подальші графіки в даному розділі містять інформацію щодо тривалості попереднього перетину лінії зіткнення у травні.

Більшість (55.6%) з цих респондентів витратили від 2 до 3 годин на проходження КПВВ з обох сторін лінії зіткнення (КУУТ та НКУУТ).

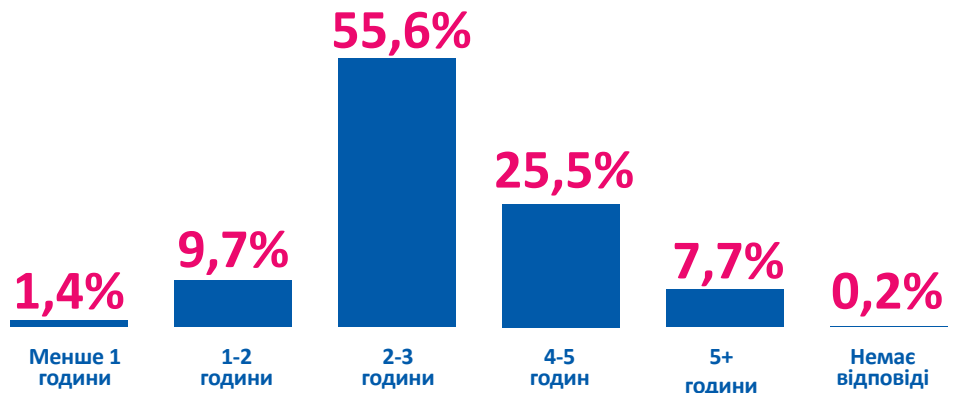
Найбільше часу перетин займає на КПВВ «Майорське». Більше ніж 50% респондентів, які перетинали лінію зіткнення через «Майорське» у травні, вказали, що їм доводилося витратити 4 години і більше.

Найбільша частка респондентів, які витратили на перетин менше двох годин, була на КПВВ «Станиця Луганська». При цьому важливо зазначити, що міст через річку пошкоджений й дороги для транспорту немає, тому піший перехід між КПВВ КУУТ та НКУУТ займає близько години. Більшість таких респондентів на КПВВ «Майорське» (94,9%), «Новотроїцьке» (80,3%) та «Мар'їнка» (67,7%) зазначили, що витратили більше часу на проходження контрольних пунктів на НКУУТ. Така тенденція співпадає з інформацією, отриманою під час моніторингових візитів: подорожуючі часто скаржилися на цілеспрямовані затримки та створення штучних черг на НКУУТ.

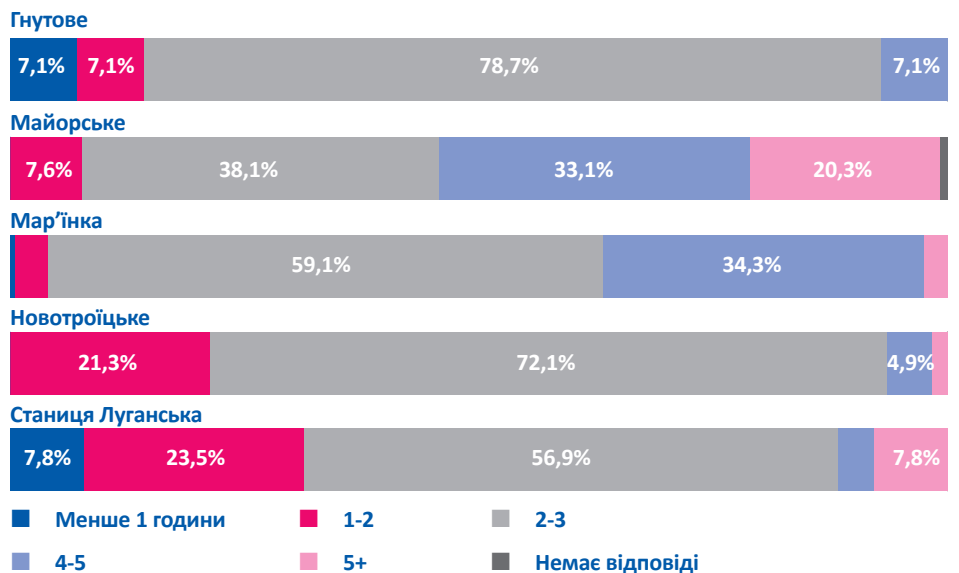
На КПВВ «Гнупове», що є найменш завантаженим, тривалість проходження була приблизно однаковою на контрольних пунктах з боку КУУТ та НКУУТ у більшості випадків.

Тільки на КПВВ «Станиця Луганська» більшість респондентів (78,4%) вказали, що витратили більше часу на проходження контрольних пунктів на КУУТ. Згідно з моніторинговою інформацією, процедури контролю на цьому КПВВ більш ретельні з боку КУУТ, ніж НКУУТ. Водночас спостерігається нестача персоналу та обладнання для обробки інформації порівняно з великим навантаженням на КПВВ.

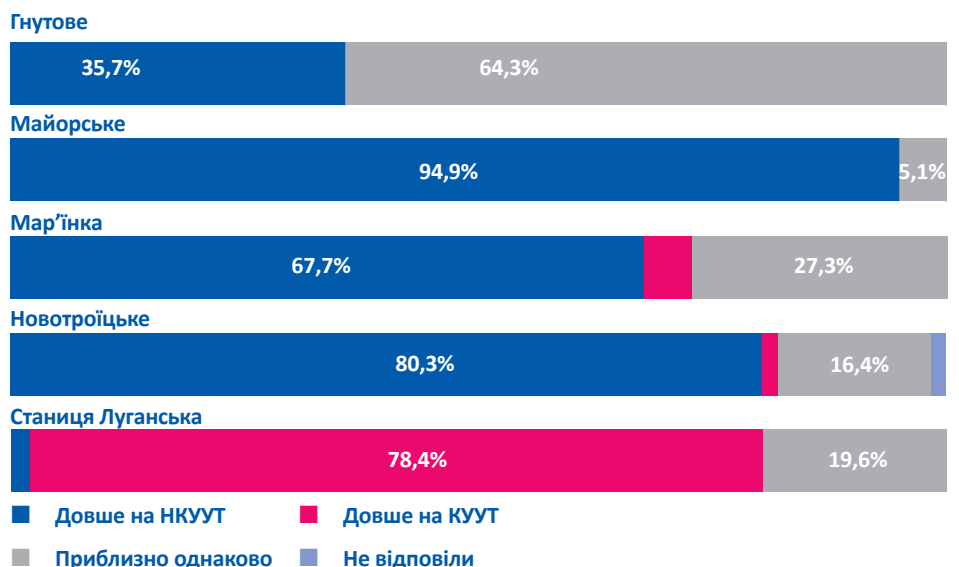
ТРИВАЛІСТЬ ПОПЕРЕДЬОГО ПЕРЕТИНУ

ТРИВАЛІСТЬ ПОПЕРЕДЬОГО ПЕРЕТИНУ (В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД КПВВ)

ТРИВАЛІСТЬ ОЧІКУВАННЯ НА РІЗНИХ КПВВ

4 ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

У порівнянні з попереднім звітним періодом спостерігалися значні зміни у рівні занепокоєності. Кількість респондентів, які не зазначили жодної проблеми, збільшилася на 10,1% на КПВВ «Гнучове» і зменшилася на 17,1% на КПВВ «Майорське». Рівень занепокоєності через найбільш поширені проблеми (транспорт, стан доріг, черги) знизився на КПВВ «Гнучове» у порівнянні з квітнем. На КПВВ «Майорське» рівень головного чинника (довгі черги) збільшився із 56,2% у квітні до 69,3% у травні.

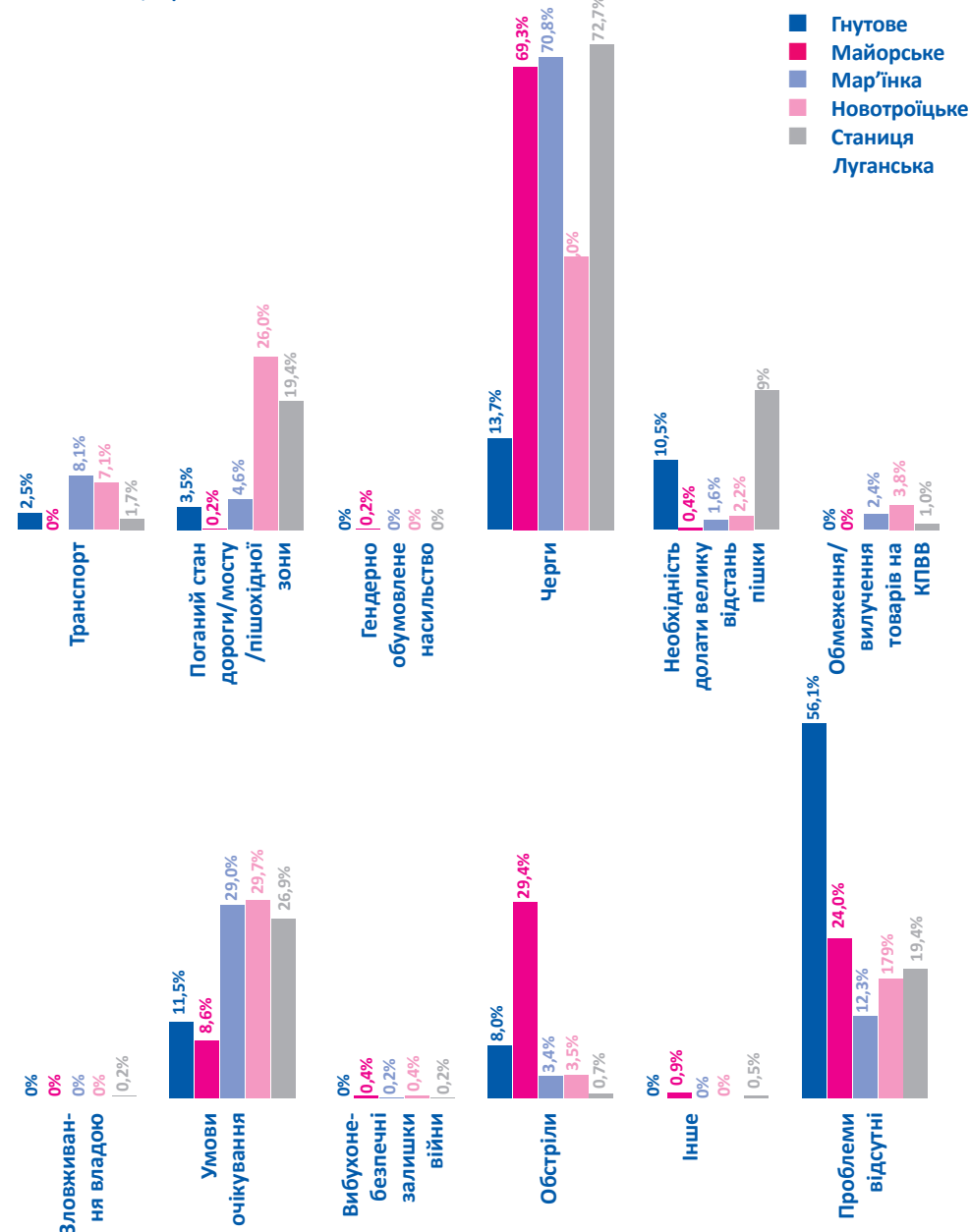
У зв'язку із посиленням обстрілів частка занепокоєності цим суттєво збільшилася на КПВВ «Гнучове» (з 0,5% у квітні до 8% у травні) і КПВВ «Майорське» (з 15,1% у квітні до 29,4% у травні).

На КПВВ «Мар'їнка» і «Новотроїцьке» занепокоєність через незадовільний стан доріг/пішохідної зони знизилася на 19,2% та 12,1% відповідно. Водночас, респонденти на обох КПВВ більше переймалися через черги та умови очікування. На КПВВ «Станиця Луганська» умови очікування також були одним із найбільших чинників занепокоєння: їхня частка збільшилась із 5% у квітні до 26,9% у травні.

ДИНАМІКА ЗАГАЛЬНОГО РІВНЯ ЗАНЕПОКОЄНОСТІ

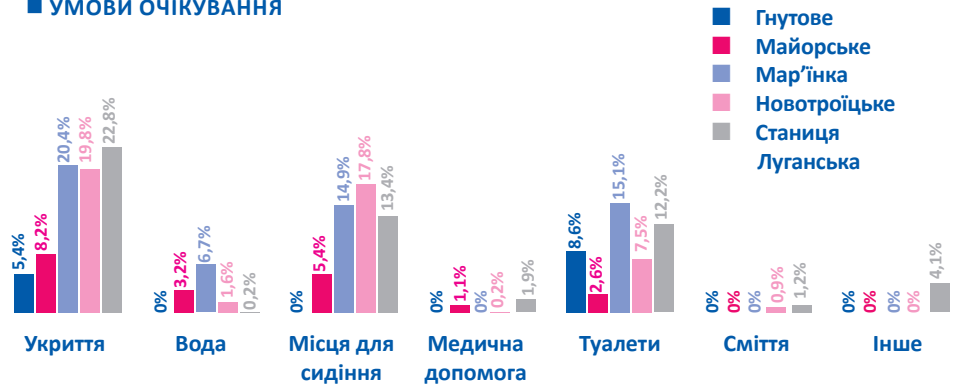
ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ⁵

⁵ Респонденти могли зазначити декілька причин.

Умови очікування викликали значне занепокоєння в травні. На всіх КПВВ було отримано більше скарг на нестачу укриття від негоди. І хоча на території КПВВ також розташовані палатки ДСНС, ними неможливо скористуватися під час процедури перетину, адже подорожуючі бояться втратити своє місце у черзі на контроль. Нестача навісів та задуха в літній період можуть бути небезпечними для життя та здоров'я, особливо для людей похилого віку. Під час моніторингових візитів була отримана інформація про численні випадки втрати свідомості в чергах.

УМОВИ ОЧІКУВАННЯ

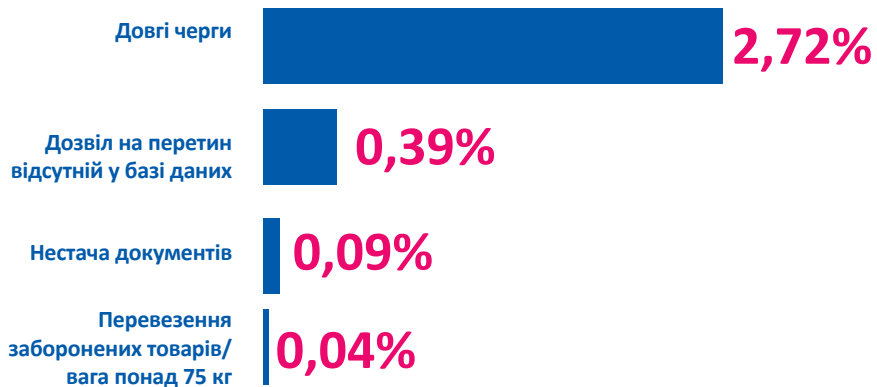

КПВВ «Гнутове»

5 НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕТИНУ

Тільки 3.24% всіх респондентів пригадали випадки, коли вони не змогли перетнути лінію зіткнення через КПВВ за останні 6 місяців. Відсутність дозволу на перетин була найбільш поширеною проблемою.

■ ПРИЧИНИ НЕМОЖЛИВОСТІ ПЕРЕТИНУ⁶

КПВВ «Мар'їнка»

⁶ Респонденти могли зазначити декілька причин.

За додатковою інформацією, будь ласка, звертайтеся:
pr@r2p.org.ua